

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

NB Bij veel vragen kent het correctievoorschrift twee onderdelen: 'een juist antwoord bevat' en 'voorbeeld van een juist antwoord'. Het 'een juist antwoord bevat' is bepalend voor de toekenning van scorepunten. Het 'voorbeeld van een juist antwoord' is volgens de examenmakers het meest voor de hand liggende antwoord. Als er sprake is van een vakinhoudelijk correcte toepassing van de criteria van 'een juist antwoord bevat', moeten aan antwoorden die afwijken van het voorbeeldantwoord scorepunten worden toegekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave 1 Burgerwetenschap

1 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een redenering dat burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden beschikten over cultureel kapitaal, met een toepassing van cultureel kapitaal en daarover informatie uit tekst 1 1
- een redenering dat burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden beschikten over sociaal kapitaal, met een toepassing van sociaal kapitaal en daarover informatie uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 1 staat dat burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden soortgelijke interesses hadden voor de elitaire bezigheid van het beoefenen van wetenschap (r. 6-8 en r. 14-15), oftewel interesses die kenmerkend zijn voor hoge sociale posities. Dus beschikten burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden over cultureel kapitaal 1
- Volgens tekst 1 verenigden de amateurs zich in genootschappen en salons (r. 6-10), wat netwerken zijn van burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden. Dus beschikten burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden over sociaal kapitaal 1

Vraag	Antwoord	Scores

2 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van het begrip arbeidsdeling in de wetenschap in de negentiende eeuw en daarover informatie uit tekst 1 1
- een uitleg dat de arbeidsdeling heeft bijgedragen aan sociale ongelijkheid in de wetenschap, met een toepassing van sociale ongelijkheid en daarover informatie uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 1 staat dat wetenschappelijk onderzoek zich in de negentiende eeuw verplaatste naar gespecialiseerde instituten en laboratoria met gesofisticeerde instrumenten (r. 40-43). Dat wil zeggen dat er in die tijd wetenschapsbeoefenaars waren die zich in die instituten en laboratoria gingen specialiseren om bepaalde wetenschappelijke kennis te produceren, wat arbeidsdeling in de wetenschap is 1
- Volgens tekst 1 ontstond in de negentiende eeuw door deze arbeidsdeling een onderscheid tussen enerzijds professionele wetenschappers en anderzijds amateurs, die slechts gezien werden als hobbyisten (r. 30-35). Uit het betitelen van amateurwetenschappers als hobbyisten spreekt een lage waardering. Wat wil zeggen dat het al dan niet werkzaam zijn in een gespecialiseerd instituut geleid heeft tot een ongelijke verdeling van waardering tussen mensen die wetenschap beoefenen. Dus heeft in de negentiende eeuw de arbeidsdeling bijgedragen aan de sociale ongelijkheid tussen wetenschapsbeoefenaars 1

Vraag	Antwoord	Scores

3 maximumscore 4

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'ordenen/systematiseren van de werkelijkheid' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 1
- een redenering dat rationalisering te herkennen is in de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw, met een toepassing van 'met de bedoeling de werkelijkheid voorspelbaar/beheersbaar te maken' of 'met de bedoeling het doelgericht inzetten van middelen om zo efficiënt/effectief mogelijke resultaten te bereiken' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 1
- een toepassing van 'waarden'/'geformaliseerde regels' uit de omschrijving van het kernconcept institutionalisering en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 1
- een redenering dat institutionalisering te herkennen is in de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw, met een toepassing van 'standaardgedrag patronen'/'die het gedrag van mensen reguleren' uit de omschrijving van het kernconcept institutionalisering en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 1 kwam in de negentiende eeuw de nadruk te liggen op experimenteel onderzoek (r. 44-46), waarin op een geordende en gesystematiseerde manier onderzoek wordt gedaan 1
- om zo efficiënt en effectief mogelijk het doel zuivere wetenschap (r. 66) te bereiken. Dus is in de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw rationalisering te herkennen 1
- Volgens tekst 1 worden vanaf de negentiende eeuw voor het beoefenen van wetenschap steeds meer geformaliseerde regels vastgelegd, zoals de regel dat in onderzoek wordt uitgegaan van een degelijke onderzoeksvraag (r. 46-47), 1
- in standaard gedrag patronen, namelijk het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek in steeds vaker gespecialiseerde instituten en laboratoria met gesofisticeerde instrumenten (r. 40-43), waarin het gedrag van onderzoekers gereguleerd wordt. Dus is in de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw institutionalisering te herkennen 1

Vraag	Antwoord	Scores

4 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een redenering dat individualisering te herkennen is in de ontwikkeling van wetenschap door burgers in de tweede helft van de twintigste eeuw, met een toepassing van individualisering en informatie uit tekst 1 waaruit individualisering blijkt.

voorbeeld van een juist antwoord:

Door zelf wetenschappelijk onderzoek te doen naar bijvoorbeeld het verband tussen een chemische stortplaats bij hen in de buurt en de ziekte leukemie, vergrootten burgers bij het zoeken naar antwoorden op dergelijke maatschappelijke kwesties hun zelfstandigheid ten opzichte van de overheid, die aangaf dat er geen verband was (r. 93-102). Dus is in deze ontwikkeling van wetenschap door burgers in de tweede helft van de twintigste eeuw individualisering te herkennen.

5 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een redenering dat een ideologie van de modernisering heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van wetenschap door burgers, met een toepassing van vooruitgangsgeloof uit het begrip ideologie van de modernisering en daarover informatie uit tekst 1.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 1 staat dat de meeste mensen in de tweede helft van de twintigste eeuw de wetenschap bewonderden en wetenschap een aura van vooruitgang en verbetering kreeg (r. 87-89). Vanuit dit vooruitgangsgeloof waarin wetenschap bijdraagt aan veranderingsprocessen die tot vooruitgang leiden, gingen burgers aan wetenschap bijdragen om wetenschappelijke antwoorden te vinden op zorgen die zij hadden (r. 114-117). Dus heeft een ideologie van de modernisering bijgedragen aan de ontwikkeling van wetenschap door burgers.

6 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat in de toename van de inzet van burgerwetenschap democratisering te herkennen is, met een toepassing van democratisering en daarover informatie uit tekst 2.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 2 staat dat burgers met zelf verzamelde wetenschappelijke gegevens harder op tafel kunnen slaan bij beleid, waardoor burgerwetenschap machteloze burgers meer macht geeft ten opzichte van de overheid (r. 40-46). In de grotere inspraak van machteloze burgers door de toename van de inzet van burgerwetenschap is democratisering te herkennen.

Vraag	Antwoord	Scores

7 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

a

- een uitleg dat burgers met het beoefenen van wetenschap de politieke besluitvorming kunnen beïnvloeden, met een toepassing van de eerste fase, tweede fase of derde fase uit het barrièremodel en informatie uit tekst 2 om de gekozen fase te illustreren

1

b

- oplossingenstroom of problemenstroom uit het stromenmodel en daarover informatie uit tekst 2
- een uitleg dat burgers met het beoefenen van wetenschap de politieke besluitvorming kunnen beïnvloeden, met een toepassing van het stromenmodel

1

1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- Door data te verzamelen over een maatschappelijk probleem, zoals fijnstof, kunnen burgers harder op tafel slaan bij het beleid (r. 38-42) om dit probleem erkend te krijgen als politiek probleem, wat een fase in het barrièremodel is. Dus kunnen burgers met het beoefenen van wetenschap de politieke besluitvorming in deze fase van het barrièremodel beïnvloeden

1

b

- Door zelf met oplossingen te komen voor een maatschappelijk probleem, zoals het monopolie van de farmaceutische industrie, kunnen burgers met oplossingen komen voor situaties waarbij burgers een grote noodzaak tot oplossingen voelen (r. 27-38), wat kan bijdragen aan een oplossingenstroom
- Wanneer deze stroom wel toegelaten wordt en gekoppeld wordt aan de andere twee stromen kan beleid ontstaan. Dus kunnen burgers met het beoefenen van wetenschap de politieke besluitvorming beïnvloeden vanuit een oplossingenstroom uit het stromenmodel

1

1

Opgave 2 De bestrijding van ebola in Congo

8 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg dat voor de Congolese staat in het oosten van Congo twee van de volgende kenmerken van een fragiele staat te herkennen zijn: geen geweldsmonopolie hebben / niet in staat zijn om de orde te handhaven / geen openbare diensten leveren, met een toepassing van de gekozen kenmerken en daarover informatie uit tekst 3 (per kenmerk met toepassing en informatie 1 scorepunt).

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 3 staat dat in het oosten van Congo onbekende rebellengroepen dorpen aanvallen en de overheid afwezig is (r. 15-20). Dat wil zeggen dat de overheid in het oosten van Congo geen monopolie heeft op het gebruik van geweld. Geen geweldsmonopolie bezitten is een kenmerk van een fragiele staat dat te herkennen is voor de Congolese staat in het oosten van Congo 1
- Ook staat in tekst 3 dat er in het gebied een groot gebrek is aan goede gezondheidszorg (r. 52-54). Deze gezondheidszorg is een openbare dienst. Dus kan de overheid in het oosten van Congo openbare diensten onvoldoende leveren. Geen openbare diensten leveren is een kenmerk van een fragiele staat dat te herkennen is voor de Congolese staat in het oosten van Congo 1

9 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat twee van de volgende vereisten van democratie: 'vrije, eerlijke/regelmatige verkiezingen', 'inclusief burgerschap', 'het controleren van de regering door gekozen vertegenwoordigers', met per gekozen vereiste informatie uit tekst 3 waaruit het kunnen aantasten van de democratie blijkt (per vereiste met informatie 1 scorepunt).

voorbeeld van een juist antwoord:

- De Congolese regering besloot de verkiezingen uit te stellen in gebieden die kampten met een ebola-uitbraak (r. 27-31). Met het uitstellen van verkiezingen in deze gebieden kan de regering de vereiste van regelmatige verkiezingen aantasten. / De Congolese regering besloot de verkiezingen uit te stellen in gebieden waarin de oppositie veel aanhang heeft (r. 27-34). Met uitstellen van verkiezingen in gebieden waarin de oppositie veel aanhang heeft, kan de regering de vereiste van vrije en eerlijke verkiezingen aantasten 1
- Bovendien denken mensen, volgens Lindijer, dat ebola misschien wel verspreid is om hen uit te sluiten van verkiezingen (r. 34-37). Met het uitsluiten van mensen in het gebied waar ebola heerst, wat betekent dat niet aan alle burgers dezelfde rechten worden toegekend, namelijk het deelnemen aan de verkiezingen, kan de regering de vereiste van inclusief burgerschap aantasten 1

Vraag	Antwoord	Scores

10 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat 'groeïende invloed van internationale niet-gouvernementele organisaties' en 'internationalisering van economische macht' als globaliseringsprocessen die de autonomie en de macht van staten aantasten en daarover informatie uit tekst 3 (per voorbeeld met informatie 1 scorepunt).

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit tekst 3 blijkt dat Artsen zonder Grenzen zich bezighoudt met de uitbraak van het ebolavirus in het oosten van Congo (r. 48-52), waarin de groeiende invloed van internationale niet-gouvernementele organisaties te herkennen is 1
- Tijdens de uitbraak van het ebolavirus in het oosten van Congo komt de Wereldbank met 80 miljoen dollar over de brug ter bestrijding ervan (r. 61-64), waarin de internationalisering van economische macht te herkennen is 1

11 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat

- economische machtsbronnen of cognitieve machtsbronnen van de Wereldbank, met een toepassing van het gekozen type machtsbron en daarover informatie uit tekst 3 1
- een redenering dat de gekozen machtsbron van de Wereldbank tijdens de uitbraak van ebola kan hebben bijgedragen aan affectieve bindingen tussen hulpverleners en burgers, met een toepassing van affectieve bindingen en daarover informatie uit tekst 3 1

voorbeeld van een juist antwoord

- De Wereldbank helpt tijdens de uitbraak met een extra investering van 80 miljoen dollar voor de bestrijding van het ebolavirus (r. 62-64). Geld is een schaars goed, dus zet de Wereldbank economische machtsbronnen in.
of
Met hulp van de Wereldbank worden extra veel internationale hulpverleners naar het oosten van Congo gehaald (r. 62-66). Die hulpverleners hebben kennis om het ebolavirus te bestrijden, dus zet de Wereldbank cognitieve machtsbronnen in 1
- Dat er opeens hulpverleners door de straten in het oosten van Congo rijden om het ebolavirus tegen te gaan, terwijl de Congolese bevolking al jaren doodgaat, leidt volgens tekst 3 tot boosheid en argwaan onder de bevolking (r. 67-71). Die boosheid en argwaan zijn negatieve gevoelens van de bevolking ten opzichte van de hulpverleners in het oosten van Congo, wat affectieve bindingen zijn. Dus kan het inzetten van een machtsbron van de Wereldbank tijdens de uitbraak van ebola hebben bijgedragen aan affectieve bindingen tussen hulpverleners en burgers 1

Vraag	Antwoord	Scores

12 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van het kernconcept globalisering en informatie uit tekst 3 over de bestrijding van het ebolavirus 1
- een uitleg vanuit het conflictparadigma dat de bestrijding van het ebolavirus geglobaliseerd is, met een toepassing van een kenmerk van het conflictparadigma en daarover informatie uit tekst 3 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 3 komen internationale hulpverleners naar het oosten van Congo om het ebolavirus te bestrijden (r. 64-67). De inzet van internationale hulpverleners toont intensieve contacten/afhankelijkheden over landgrenzen heen in de bestrijding van het ebolavirus, dus is de bestrijding van het ebolavirus geglobaliseerd 1
- Vanuit het conflictparadigma wordt de nadruk op machtsverschillen gelegd. In de bestrijding van het ebolavirus komen machtsverschillen in de wereld tot uitdrukking. De Wereldbank investeert (om een wereldwijde uitbraak tegen te gaan) direct 80 miljoen dollar in de bestrijding van het ebolavirus waaraan een relatief klein aantal mensen in Congo overlijdt (r. 58-64), terwijl Congo niet eens voldoende hulpbronnen heeft voor de bestrijding van de mazelenepidemie, waaraan heel veel kinderen in Congo overlijden (r. 55-58) 1

Vraag	Antwoord	Scores

13 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat de eis van betrouwbaarheid, representativiteit of validiteit te herkennen is in de methodebeschrijving in tekst 4, met een toepassing van de gekozen eis en daarover informatie uit tekst 4.

voorbeelden van juiste antwoorden:

- In tekst 4 staat dat de onderzoekers via een nummersysteem uit elke stad aselekt 30 straten/woonblokken hebben geselecteerd en van die straten/woonblokken per huishouden willekeurig een volwassen respondent hebben geselecteerd voor het afnemen van interviews (r. 12-22). Dat wil zeggen dat voor het onderzoek een aselechte steekproef getrokken is, waarbij iedere burger in de onderzochte steden evenveel kans heeft om in de steekproef terecht te komen. Dus is de eis van representativiteit te herkennen in de methodebeschrijving van het onderzoek van Vinck.
- In tekst 4 staat dat deelname aan het onderzoek anoniem was (r. 23-25). Wanneer deelname anoniem is, zullen respondenten minder geneigd zijn sociaal wenselijke antwoorden te geven. Als respondenten sociaal wenselijke antwoorden geven, dan meten de onderzoekers niet wat zij willen meten. Dus is de eis van validiteit te herkennen in de methodebeschrijving van het onderzoek van Vinck.
- In tekst 4 staat dat de resultaten van vergelijkbare vragen gecombineerd zijn (r. 35-39). Met het combineren van de verschillende resultaten van vergelijkbare vragen wordt de mate waarin de meting van vertrouwen in de overheid afhankelijk is van willekeurige meetfouten beperkt. Dus is de eis van betrouwbaarheid te herkennen in de methodebeschrijving van het onderzoek van Vinck.

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	a	
	• een uitleg dat Vinck in tekst 4 een empirisch onderzoek beschrijft, met een toepassing van empirisch onderzoek en daarover informatie uit tekst 4	1
	b	
	• een uitleg dat het onderzoek van Vinck kwantitatief van aard is, met een toepassing van het begrip kwantitatief onderzoek en daarover informatie uit tekst 4	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	a	
	• In tekst 4 schrijven de onderzoekers dat zij een maand na de uitbraak van het ebolavirus een vragenlijst hebben afgenomen onder de bevolking in het oosten van Congo met als doel het verband tussen institutioneel vertrouwen en het nemen van maatregelen te onderzoeken (r. 1-11). Voor het onderzoeken van dit verband leverde het onderzoek gegevens op. Dus beschrijft Vinck in tekst 4 een empirisch onderzoek	1
	b	
	• In tekst 4 staat dat verschillende scores zijn berekend op basis van gestandaardiseerde gestructureerde vragenlijsten (r. 27-39). Gesloten enquêtes leveren waarden op waarmee gerekend kan worden. Dus is het onderzoek van Vinck kwantitatief van aard	1
15	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	a	
	• mate van vertrouwen in overheidsinstanties als variabele in tabel 1 en het kernconcept politieke/sociale cohesie	1
	b	
	• een hypothese die met de resultaten uit tabel 1 te toetsen is, met de formulering: Hoe ..., des te ...	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	a	
	• De (afhankelijke) variabele is de mate van vertrouwen in de informatievoorziening door de overheid, aangegeven op een vijfpuntsschaal in tabel 1. In deze variabele is (de mate van) politieke/sociale cohesie te herkennen	1
	b	
	• Hoe hoger de leeftijd, des te hoger het vertrouwen in de informatievoorziening over het ebolavirus door overheidsinstanties	1

Opgave 3 Wat is integratie?

16 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een oorzaak waardoor volgens de modernisten het spreken van de Nederlandse taal een element van de nationale cultuur geworden is 1
- een oorzaak waardoor volgens de critici van de modernistische benadering het spreken van de Nederlandse taal een element van de nationale cultuur geworden is 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens de modernisten komt het spreken van de Nederlandse taal voort uit een door de staat gestuurde standaardisering van de taal (in de negentiende eeuw) 1
- Volgens de critici van de modernistische benadering komt het spreken van de Nederlandse taal van oudsher voort uit de gemeenschap 1

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 2 Een juist antwoord bevat: a • een uitleg dat in de opvatting van Nederlanders zonder migratieachtergrond over integratie volgens het SCP-onderzoek acculturatie te herkennen is, met een toepassing van het kernconcept acculturatie en daarover informatie uit tekst 5 b • een uitleg dat in de opvatting van tweede generatie Nederlanders over integratie volgens het SCP-onderzoek enculturatie te herkennen is, met een toepassing van het begrip enculturatie en daarover informatie uit tekst 5 voorbeeld van een juist antwoord: a • In tekst 5 staat dat in het onderzoek 80% van de Nederlanders zonder migratieachtergrond aangeeft dat mensen met een migratieachtergrond de Nederlandse normen en waarden moeten overnemen (r. 14-19). Dat wil zeggen dat Nederlanders zonder migratieachtergrond vinden dat mensen met een migratieachtergrond een andere cultuur of elementen daaruit, dan die waarin deze mensen met een migratieachtergrond zijn opgegroeid, moeten aanleren en verwerven, wat acculturatie is. Dus is in de opvatting over integratie van Nederlanders zonder migratieachtergrond acculturatie te herkennen b • In tekst 5 staat dat tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond zeggen dat zij niet hoeven te integreren, omdat zij in Nederland geboren en getogen zijn (r. 47-50). Dat wil zeggen dat zij de cultuur van de samenleving waarin zij geboren zijn tijdens het opgroeien in Nederland hebben aangeleerd en verworven, wat enculturatie is. Dus is in de opvatting over integratie van tweede generatie Nederlanders enculturatie te herkennen	1 1 1 1

Vraag	Antwoord	Scores

18 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- de naam en een toepassing van het begrip (externe) collectieve identiteit en daarover informatie uit tekst 5 1
- een uitleg dat uit het SCP-onderzoek blijkt dat tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond een spanning kunnen ervaren tussen de collectieve identiteit en de persoonlijke identiteit, met de naam en een toepassing van persoonlijke identiteit en daarover informatie uit tekst 5 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond ervaren volgens het SCP-onderzoek dat Nederlanders zonder migratieachtergrond hen altijd zullen zien als migrant en dus als anders (r. 52-56). Migrant is de aanduiding voor wat Nederlanders zonder migratieachtergrond ten aanzien van tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond als kenmerkend en blijvend beschouwen, wat een externe collectieve identiteit is 1
- Terwijl uit het SCP-onderzoek blijkt dat die collectieve identiteit niet overeenkomt met het zelfbeeld van tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond, oftewel hun persoonlijke identiteit. Omdat zij de taal goed spreken en meedoen in de samenleving (r. 48-49). Ze zien zichzelf namelijk als Nederlander, maar voelen dat ze niet als zodanig worden gezien door Nederlanders zonder migratieachtergrond (r. 61-64). Dus kunnen tweede generatie Nederlanders met een migratieachtergrond een spanning tussen identiteiten ervaren 1

Vraag	Antwoord	Scores

19 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een verklaring voor de beschrijvingen van integratie door de deelnemers uit de drie sociale categorieën in tabel 2 vanuit het sociaalconstructivisme-paradigma, met een toepassing van een kenmerk van het sociaalconstructivisme-paradigma en gegevens uit tabel 2 om het gekozen kenmerk te illustreren.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tabel 2 staan veel vergelijkbare beschrijvingen van integratie door de deelnemers uit de drie sociale categorieën, zoals beheersing van de Nederlandse taal en meedoen. Volgens het sociaalconstructivisme-paradigma definiëren mensen samen de sociale werkelijkheid. Dus zullen de overeenkomsten in de beschrijvingen van integratie door de drie sociale categorieën volgens dit paradigma ontstaan door onderlinge interactie tussen de sociale categorieën.

of

In tabel 2 staan een paar verschillende beschrijvingen van integratie. Zo wordt gelijke kansen wel genoemd door deelnemers met migratieachtergrond en niet door deelnemers zonder migratieachtergrond. Volgens het sociaalconstructivisme-paradigma definiëren mensen samen de sociale werkelijkheid. Dus zullen de verschillen in de beschrijvingen van integratie tussen de sociale categorieën volgens dit paradigma ontstaan door onderlinge interactie binnen de sociale categorieën.

Vraag	Antwoord	Scores

20 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat positietoewijzing te herkennen is in de beschrijvingen van integratie door Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse achtergrond in tabel 2, met een toepassing van positietoewijzing en een gegeven uit tabel 2 om positietoewijzing te illustreren 1
- een uitleg dat positieverwerving te herkennen is in de beschrijvingen van integratie door Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse achtergrond in tabel 2, met een toepassing van positieverwerving en een gegeven uit tabel 2 om positieverwerving te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tabel 2 is te lezen dat Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse migratieachtergrond bij de term integratie bijvoorbeeld denken aan acceptatie en gelijke kansen, wat wil zeggen dat de oorzaken voor integratie in de samenleving liggen. Dus is in de beschrijvingen van integratie door Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse achtergrond in tabel 2 positietoewijzing te herkennen 1
- In tabel 2 is te lezen dat Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse achtergrond bij de term integratie bijvoorbeeld denken aan de beheersing van de Nederlandse taal en naar school gaan, wat betekent dat voor integratie mensen zelf iets kunnen en moeten doen om maatschappelijk vooruit te komen. Dus is in de beschrijvingen van integratie door Nederlanders met een Turkse/Marokkaanse achtergrond in tabel 2 positieverwerving te herkennen 1

Opgave 4 Minister Blok bezoekt Zuid-Afrika

21 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat commissievoorzitter Von der Leyen Afrika anders frameet dan haar voorganger, met een toepassing van 'het bepalen van de dominante probleemdefinitie/beeldvorming' uit het begrip framen en daarvan twee voorbeelden uit tekst 6.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens tekst 6 werd tijdens het voorzitterschap van Juncker de dominante probleemdefinitie van Afrika bepaald door de migratiecrisis (r. 1-9).

Voorzitter Von der Leyen veranderde de benadering van Afrika naar de probleemdefinitie van een gelijkwaardig partnerschap (r. 9-20). Dus frameet commissievoorzitter Von der Leyen Afrika anders dan haar voorganger.

Vraag	Antwoord	Scores

22 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg van de vernieuwde interesse van de EU in Afrika vanuit twee van de volgende groepen theorieën: sociaal constructivistische theorieën of realistische theorieën of liberale theorieën, met een kenmerk van de gekozen groep theorieën en informatie uit tekst 6 waaruit het gekozen kenmerk blijkt (per uitleg met naam, kenmerk en informatie 1 scorepunt).

voorbeelden van juiste antwoorden:

- Volgens tekst 6 wordt Afrika in toenemende mate gezien als een continent van mogelijkheden (r. 37-39). / Volgens tekst 6 heeft onder andere hoge demografische en economische groei in de laatste twee decennia bijgedragen aan een nieuwe kijk op Afrika (r. 39-46). Volgens sociaal constructivistische theorieën bestaan de verhoudingen tussen staten in de ideeën daarover. Dus zal volgens sociaal constructivistische theorieën de EU vernieuwde interesse in Afrika hebben vanuit de idee van Afrika als continent van mogelijkheden/groei (in plaats van problemen).
- Omdat Afrika van groeiend geostrategisch belang is in de wereld (r. 59-61) willen volgens tekst 6 zowel traditionele als nieuwe machtige staten, dus ook de EU-lidstaten, hun politieke, economische en militaire positie op het Afrikaanse continent verbeteren (r. 68-75). Volgens de realistische theorieën zijn internationale verhoudingen een machtsstrijd van alle tegen alle waarin staten hun eigen belangen willen veiligstellen. Dus zal de EU volgens de realistische theorieën vernieuwde interesse in Afrika hebben door Europese politieke, economische en militaire belangen op het Afrikaanse continent.
- Volgens tekst 6 wil Von der Leyen een gelijkwaardig partnerschap tussen de EU en de AU (r. 15-20). Afrika biedt namelijk mogelijkheden, onder meer door economische groei (r. 39-46). Volgens de liberale theorieën is internationale samenwerking wenselijk als deze bijdraagt aan bijvoorbeeld welvaart. Dus zal de EU volgens de liberale theorieën vernieuwde interesse in Afrika hebben om bij te dragen aan economische groei en daarmee welvaart voor zowel Afrika als Europa.

Vraag	Antwoord	Scores

23 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- geglobaliseerde wereldmarkt of toename van vrije markt/handel als economisch kenmerk van de moderne samenleving en de vrijhandelszone als voorbeeld uit tekst 6 1
- een verklaring vanuit de evolutionistische theorieën voor het gekozen economische kenmerk in het moderne Afrika, met een kenmerk van de evolutionistische theorieën 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Afrika heeft volgens tekst 6 sinds 2021 een vrijhandelszone tussen 54 Afrikaanse landen (r. 50-54). In de vrijhandelszone is een geglobaliseerde wereldmarkt te herkennen als een economisch kenmerk van de moderne samenleving 1
- De Afrikaanse staten kunnen deze vrijhandelszone creëren volgens de evolutionistische theorieën doordat de economie van Afrika volwassen wordt. Volgens de evolutionistische theorieën ontwikkelen staten zich namelijk volgens een patroon van geleidelijkheid, waarbij arme staten achterlopen op rijke staten 1

24 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat de woorden van minister Blok passen bij het Nederlandse buitenlandbeleid, met informatie over het gedrag van de koopman en over het gedrag van de dominee uit tekst 7.

voorbeeld van een juist antwoord:

De woorden van minister Blok passen bij dit Nederlandse buitenlandbeleid, want minister Blok geeft aan dat hij door de samenwerking met Zuid-Afrika aan de ene kant economisch kansen wil benutten (r. 9-10), waarin de koopman herkend kan worden. En hij benoemt dat hij iets hoopt te bereiken op het gebied van het naleven van mensenrechten (r. 33-34), waarin de dominee herkend kan worden.

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	a	
	• een uitleg dat Nederland met Zuid-Afrika wil samenwerken, met een toepassing van ‘handelen op elkaar afstemmen’ en ‘een gemeenschappelijk doel’ uit het kernconcept samenwerking en daarover informatie uit tekst 7	1
	b	
	• gedeelde belangen of gedeelde waarden als reden voor politieke samenwerking en daarvan voorbeeld uit tekst 7	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	a	
	• Volgens de aankondiging wil Nederland met Zuid-Afrika samenwerken. In tekst 7 staat namelijk dat minister Blok tijdens het werkbezoek met zijn Zuid-Afrikaanse collega gaat overleggen over de politieke en economische banden tussen beide staten (r. 17-21) om hun handelen op elkaar af te stemmen in de context van de bredere politieke en economische ontwikkelingen in Europa en Afrika (r. 6-8) voor een gemeenschappelijk doel, namelijk het benutten van politieke en economische kansen (r. 9-10)	1
	b	
	• In tekst 7 staat dat de EU en de AU volgens minister Blok veel belangen delen, zoals het bevorderen van veiligheid (r. 34-35). Gedeelde belangen zijn een reden voor politieke samenwerking	1

Vraag	Antwoord	Scores

26 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- netwerken/posities van een staat ten opzichte van andere staten als onderzochte gegevens uit de positiemethode en daarover informatie uit tekst 7 1
- een uitleg dat met de gekozen gegevens een uitspraak kan worden gedaan over de politieke macht van Zuid-Afrika, met een toepassing van het begrip politieke macht en informatie uit tekst 7 om politieke macht te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Met de positiemethode kan de macht van Zuid-Afrika ten opzichte van andere staten worden onderzocht door de netwerken en posities die een staat in verschillende internationale organisaties heeft in kaart te brengen. Uit tekst 7 blijkt dat Zuid-Afrika verschillende belangrijke posities bekleedt binnen onder andere de VN en de Afrikaanse Unie (r. 10-15) 1
- Deze posities zeggen iets over de politieke macht van Zuid-Afrika in 2020, omdat een voorzittersrol in de Afrikaanse Unie en het lidmaatschap van de VN-veiligheidsraad Zuid-Afrika het vermogen geeft om besluitvorming in deze instellingen te beïnvloeden, bijvoorbeeld over het naleven van mensenrechten (r. 33-34). Dus kan met deze gegevens een uitspraak vanuit de positiemethode worden gedaan over de politieke macht van Zuid-Afrika 1

Vraag	Antwoord	Scores

27 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- het bestaan uit permanente en niet-permanente leden of het weerspiegelen van de politieke verhoudingen van 1945, als kenmerk van de samenstelling van de VN-Veiligheidsraad 1
- een argumentatie voor of tegen een verandering van de samenstelling van de VN-Veiligheidsraad, met toepassing van het kernconcept representatie op werelddelen/wereldbevolking of machtsverhouding 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De VN-Veiligheidsraad bestaat uit permante leden en niet-permanente leden. De permanente leden in de huidige samenstelling van de VN-Veiligheidsraad (met veto-recht) weerspiegelen de politieke verhoudingen van 1945 1
- Om recht te doen aan de veranderende politieke verhoudingen onder de machtige permanente leden van de VN-Veiligheidsraad zou bijvoorbeeld een Afrikaanse staat het Afrikaanse continent permanent moeten vertegenwoordigen in de VN-Veiligheidsraad. Omdat de huidige permanente leden van VN-Veiligheidsraad de Afrikaanse bevolking niet representeren, moet de samenstelling veranderen.
of
Doordat de huidige permanente leden van de VN-Veiligheidsraad deels nog steeds de huidige politieke verhoudingen weerspiegelen, worden nog steeds de machtigste staten vertegenwoordigd in de VN-Veiligheidsraad. Omdat de huidige permante leden van de VN-Veiligheidsraad de machtigste VN-lidstaten representeren, hoeft de samenstelling niet te veranderen 1

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinerator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 24 juni te accorderen.

Ook na 24 juni kunt u nog tot en met 30 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Gijssel, L e.a. 2019. Citizen Science: hoe burgers de wetenschap uitdagen. Kalmthout, België: Pelckmans Pro. pp.16-21.
- tekst 2 Gijssel, L et.al. 2019. Citizen Science: hoe burgers de wetenschap uitdagen. Kalmthout, België: Pelckmans Pro. pp.29-34.
- tekst 3 Ebola in Congo: waarom is het wantrouwen zo groot?, nos.nl, 13 juni 2019.
Geraadpleegd: <https://nos.nl/artikel/2288916-ebola-in-congo-waarom-is-het-wantrouwen-zo-groot.html>
- tekst 4 Vinck, Patrick et al. (2019.) Institutional trust and misinformation in the response to the 2018–19 Ebola outbreak in North Kivu, DR Congo: a population-based survey, in The Lancet, Vol. 19. pp.530-531.
- tabel 1 Vinck, Patrick et al. (2019.) Institutional trust and misinformation in the response to the 2018–19 Ebola outbreak in North Kivu, DR Congo: a population-based survey, The Lancet. p.532
- tekst 5 De publieke opinie over integratie, 48e kwartaalbericht Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB), SCP, december 2019, pp.4-5
- tabel 2 De publieke opinie over integratie, 48e kwartaalbericht Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB), SCP, december 2019, p.47
- tekst 6 naar: EPC (2020) Europe's pivot to Africa: Shaping the future of the strategic partnership, geraadpleegd op 12 november, 2020 van: <https://www.epc.eu/en/Publications/Europes-pivot-to-Africa-Shaping-the-future-of-the-strategic-partners~38195>
- tekst 7 Rijksoverheid, 2 februari 2020;
<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/02/02/minister-blok-bezoekt-zuid-afrika-met-ambitieuze-agenda>

maatschappijwetenschappen vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 2

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen maatschappijwetenschappen vwo:

Op **pagina 8**, bij **vraag 4** moet

Een juist antwoord bevat een redenering dat individualisering te herkennen is in de ontwikkeling van wetenschap door burgers in de tweede helft van de twintigste eeuw, met een toepassing van individualisering en informatie uit tekst 1 waaruit individualisering blijkt.

vervangen worden door:

Een juist antwoord bevat een redenering dat individualisering of rationalisering te herkennen is in de ontwikkeling van wetenschap door burgers in de tweede helft van de twintigste eeuw, met een toepassing van het gekozen kernconcept en informatie uit tekst 1 waaruit het gekozen kernconcept blijkt.

Toelichting:

In het tweede deel van tekst 1 is het kernconcept rationalisering herkenbaar.

en

Op **pagina 11**, bij **vraag 10** moet

Een juist antwoord bevat 'groeiende invloed van internationale niet-gouvernementele organisaties' en 'internationalisering van economische macht' als globaliseringsprocessen die de autonomie en de macht van staten aantasten en daarover informatie uit tekst 3 (per voorbeeld met informatie 1 scorepunt).

vervangen worden door:

Een juist antwoord bevat 'groeiende invloed van internationale niet-gouvernementele organisaties' of 'groeiende invloed van intergouvernementele organisaties' / 'internationalisering van economische macht' als globaliseringsprocessen die de autonomie en de macht van staten aantasten en daarover informatie uit tekst 3 (per voorbeeld met informatie 1 scorepunt).

Toelichting:

In de in tekst 3 genoemde Wereldbank kan een intergouvernementele organisatie worden herkend.

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.
- b. Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten, past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren maatschappijwetenschappen vwo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter